

DRAGO KOS, PREDSEDNIK GRECO-a

Srbija prati svetske standarde

„Srbija je bila među prvim zemljama u Evropi koje su počele sa oduzimanjem nezakonito stečene imovine na temelju obrnutog tereta dokazivanja, što je jedna od najuspešnijih, ako ne i najuspešnija, mera u borbi protiv svih oblika kriminala“

Piše: Ljiljana Milenković

Ovih dana je direktorka Agencije za borbu protiv korupcije Zorana Marković saopštila da je Agencija počela rad na donošenju nove strategije za borbu protiv korupcije u Srbiji, jer je ona iz 2005. godine prevaziđena u mnogim segmentima. Rekla je da se Agencija odlučila na taj korak jer je strategija iz 2005. godine, koja je obuhvatala i oblast javnih finansija i ekonomski segment države, ostala bez metodologije za sprovođenje. Direktorka Agencije istakla je da je Akcioni plan za primenu Strategije za borbu protiv korupcije, koji je usvojen 2006. godine, bio „zaturen“, kao i da je Agencija imala problem da pronade taj dokument, ali i da je uprkos tome oko 60 odsto aktivnosti iz plana ostvareno. Markovićeva je kazala i da je važno da se u sistemskoj borbi protiv korupcije, osim borbe na planu javnih institucija, državnih ograna i javnih funkcionera, otkriju uzroci i pojavnici radi mapiranja korupcije u ekonomskoj sferi među kompanijama, i da se na taj način

razviju strategije kojima će se korupcija suzbiti. Direktorka Agencije dodala je i da su ekonomska sfera društva, odnosno kompanije, biznis i preduzetništvo ostali van domašaja Agencije.

S druge strane Miloš Anđić, savetnik u Upravi za privredni kriminal Ministar-

Strana / Page: 6

Rejting / Reach: 0

Država / Country: SERBIA

Površina članka / Size: 1518 cm2

2 / 4

FOTO: A&A

stva unutrašnjih poslova Srbije, saopštio je da je tokom 2010. godine za krivična dela sa elementom korupcije prijavljeno 3.814 osoba, što je najviše u poslednjih 10 godina, a više od 40 odsto prijavljenih su direktori preduzeća. Prema njegovim rečima, najveći broj koruptivnih dela u privredi dešava se između privatnih i javnih preduzeća, a najviše u oblasti javnih nabavki. I Saša Janković, zaštitnik građana Srbije, utvrdio je da se dopunski rad u nekim zdravstvenim ustanovama nepravilno obavlja, pa je preporučio njegovo ukidanje, što je podržala nevladina organizacija „Doktori protiv korupcije“. Država je sa svoje strane donela Zakon o finansiranju političkih aktivnosti, kako bi rad političkih partija i njihovo finansiranje učinila transparentnijim i manje

koruptivnim. Koliko će novine u tom zakonu pomoći u smanjenju i eventualnom sprečavanju korupcije, kao i kako se Evropska unija bori sa korupcijom u kontekstu najave novih mera Evropske komisije, za „Akter“ govori Drago Kos, predsednik GRECO-a, grupe zemalja Saveta Evrope za borbu protiv korupcije.

Srpska skupština usvojila je Zakon o finansiranju političkih aktivnosti koji predviđa ograničenje visine sredstava iz privatnih izvora za finansiranja stranaka, ali su zato kao oblik finansiranja predloženi i članarina, prilozi, nasledstva, legati, kao i zaduživanje kod komercijalnih banaka. Koliko svi ti vidovi mogu uticati na smanjenje korupcije u ovoj oblasti?

» Sve su to oblici finansiranja političkih aktivnosti koji su poznati i u drugim zemljama. Ograničenje visine finansiranja iz privatnih izvora i istovremeno omogućavanje drugih vidova finansiranja u kombinaciji postižu traženi efekat. Zbog prvog političke stranke i (ili) kandidati neće biti tako zavisni od pojedinih finansijera, zbog čega bi posle izbora morali da „vraćaju usluge“, a zbog drugog neće biti ugrožena egzistencija i rad političkih subjekata u državi. Tako ima manje mogućnosti za korupciju, a da se pri tom ne utiče štetno na demokratske procese.

Hoće li pravno lice, ma koje ono bilo, uticati na rad političke stranke ukoliko joj podari 200 prosečnih mesečnih zarada, kako je predviđeno srpskim zakonom?

„Evropska komisija izdala je obaveštenje u kojem predviđa celi niz mera na svim mogućim područjima borbe protiv korupcije. Detalji tih mera tek ostaju da se vide, a za mene kao predsednika GRECO-a najznačajnije je veoma jasno ispoljena želja Evropske komisije da pristupi našoj organizaciji“

» To zavisi od toga koliko je velika je stranka koja dobija taj iznos. Na one najveće, koje su uobičajeno u parlamentu, 200 prosečnih mesečnih zarada neće tako uticati kao na neku malu. Zbog toga i zbog mogućnosti da dođe do problema, koji vi nagoveštavate, u zakon je ugrađena i potpuna transparentnost takvih priloga, pa će nadležni organi, ali i javnost, moći lako da uoče zavisnost stranke od pojedinačnih pravnih osoba, kao i da prate njene aktivnosti.

U novom zakonu predviđeno je da se iz budžeta izdvaja 0,15 odsto za finansiranje redovnog rada političkih stranaka, kao i 0,1 odsto iz rashoda budžeta za izborne kampanje. Kako je to regulisano u drugim državama?

Strana / Page: 6

Rejting / Reach: 0

Država / Country: SERBIA

Površina članka / Size: 1518 cm2

3 / 4

» Države za to finansiranje izdvajaju različiti obim sredstava. Postoje argumenti kako za više tako i za niže procenite budžetskog finansiranja, tako da odabrani procenti nisu problematični.

» Evropska komisija izdala je obaveštenje u kojem predviđa celi niz mera na svim mogućim područjima borbe protiv korupcije. Detalji tih mera tek ostaju da se vide, a za mene kao predsednika

države Unije, pa i za zemlje kandidate.

Kada se može očekivati obelodanjivanje imena država Evropske unije u kojima se o korupciji najmanje vodilo računa?

Polaganje izbornog jemstva u visini sredstava koje stranka treba da dobije za finansiranje izborne kampanje izazvalo je mnogo polemika među parlamentarnim strankama u Srbiji. Koliko je taj oblik česta praksa u Evropi?

» Moram da priznam da za takvu praksu još nisam čuo. Naravno ne poznajem sve sisteme u Evropi, ali sam siguran da se pomenuto rešenje bazira na nečemu veoma specifičnom za Srbiju – strahu da pojedine stranke posle neuspelih izbora neće vratiti već isplaćena budžetska sredstva jer, logično, kada bi uspele ne bi bilo potrebe za vraćanjem novca iz budžeta. Da li je taj strah realan ili ne, mnogo bolje od mene znate vi koji živite u Srbiji.

Šta sadrže nagovešteni planovi Evropske komisije za suzbijanje korupcije, koja prema proceni same Komisije iznosi 120 milijardi evra za poreske obveznike?

GRECO-a najznačajnije je veoma jasno ispoljena želja Evropske komisije da pristupi našoj organizaciji. Da li će to da bude punopravno članstvo koje bi značilo da GRECO može da kontroliše i institucije Evropske unije, ili nešto manje od toga, zavisi od mandata koji će Komisija da dobije od Saveta Evropske unije i od pregovora koje ćemo da vodimo preko leta i u jesen. Obaveštenje Evropske komisije sadrži i izveštaj o implementaciji dokumenta o korupciji u privatnom sektoru, koji je Komisija usvojila pre nekoliko godina. Još nešto veoma značajno može se naći u obaveštenju Evropske komisije, a to je početak monitoring procesa na području borbe protiv korupcije u državama Evropske unije. Iako to neće biti tako „punokrvan“ monitoring kao naš u GRECO-u, njegovi rezultati, koji će od 2013. biti predstavljani svake dve godine, ipak će biti značajni za celu Evropu i za pojedinačne

Strana / Page: 6

Rejting / Reach: 0

Država / Country: SERBIA

Površina članka / Size: 1518 cm2

4 / 4

» To se već sada može videti na sajtu GRECO-a, gde su predstavljeni rezultati našeg monitoringa za svih 49 država koje pratimo, a dodatne informacije, kao što je najavljeno, biće dostupne od 2013. godine u izveštajima Evropske komisije.

Recite nam neko od tih imena koja se pominju?

» U trećoj rundi monitoringa, u koja se bavi inkriminacijama krivičnih dela s područja korupcije i transparentnošću finansiranja političkih stranaka, među državama koje za sada u znatnoj meri nisu ispunile očekivanja GRECO-a možete naći: Island, Slovačku, Švedsku, Ukrajinu, Belgiju, Dansku...

Da li ovako oštra najava "imenovanja i sramoćenja" odgovornih za korupciju, kako je kazala Sesilija Malmstrom, komesar za unutrašnje poslove EU, znači da Evropa gubi korak u borbi protiv korupcije?

» Samo „imenovanje i sramoćenje“ neće ništa pomoći, biće potrebne mnogo konkretnije mere. Evropska unija ne gubi korak u borbi protiv korupcije, jer čini taj pravi i odlučniji korak za razliku od nekih drugih organizacija, kao što su Savet Evrope, OECD, UN, pošto ga ona nikada nije ni imala. Mere, koje nagoveštava Evropska komisija, baš su zbog toga tako značajne, jer predstavljaju prvi pravi i veliki korak Evropske unije u pravcu borbe protiv korupcije.

Organizacija „Transparensi internešenel“ među zemlje u kojima je korupcija najniža pominje Dansku. Kako je u toj zemlji rešen taj problem?

» Sve skandinavske zemlje odlikuju dve stvari koje im uveliko olakšavaju posao u borbi protiv korupcije: potpuna transparentnost i potpuno izgrađeni mentalitet ljudi kojima korupcija stvarno predstavlja nešto nezamislivo. Ali kao što sam već pomenuo, i Danska nije imuna na pojedinačne probleme na području korupcije.

Mediji pominju korupcionaške skandale u Francuskoj i Italiji. U kojim oblastima društva tih zemalja se korupcija najčešće sreće?

» Francuska je postala poznata poslednjih godina i po skandalima vezanim najviše za bivšeg predsednika republike, ali je dosta veći problem Italija, u kojoj su već nekoliko godina u centru pažnje započeti krivični postupci protiv predsednika vlade Silvija Berlusconi. Ti procesi nikako da se pokrenu s mrtve tačke, ponajviše zbog stalnih usvajanja novih propisa, koji italijanskim sudovima onemogućavaju završetak započetih procesa. Svi ti propisi, kao po pravilu, padaju na italijanskom ustavnom sudu i baš kad bi postupci mogli da krenu usvajaju se novi zakoni koji na temelju različitih, dosta prozirnih razloga opet onemogućavaju sudskoj grani vlasti da obavljala svoj deo posla.

Najavljeno je da će Evropska komisija predložiti poboljšanje propisa o konfiskaciji nezakonito stečene imovine, kao i strategiju unapređenja nezakonitog finansiranja. U Srbiji je praksa oduzimanja nezakonito stečene imovine uvedena nedavno, a vezuje se najčešće za organizovani kriminal?

» Srbija je bila među prvim zemljama u Evropi koje su počele sa oduzimanjem nezakonito stečene imovine na temelju obrnutog tereta dokazivanja, gde osumnjičeni za krivična dela mora da dokaže da je svoje imanje stekao zakonito, što je jedna od najuspešnijih, ako ne i najuspešnijih, mera u borbi protiv svih oblika kriminala. Uz Srbiju takvo rešenje poznaju i Velika Britanija, skandinavske zemlje, Hrvatska... Nema uopšte nikakve sumnje da na području oduzimanja protivpravno stečene imovine Srbija prati svetske standarde, ali držim palčeve da proces oduzimanja imovina u vašoj zemlji izdrži i sve sudske testove i da u tim postupcima ne dođe do kršenja osnovnih ljudskih prava, što je nešto što se dosta često čuje od strane okrivljenih i njihovih advokata.

Kome se sve u Evropi oduzima imovina, i šta podrazumeva tamošnji termin „nezakonito finansiranje“?

» Termin "nezakonito finansiranje" od-

„Francuska je postala poznata poslednjih godina i po skandalima vezanima najviše za bivšeg predsednika republike, ali je dosta veći problem Italija u kojoj su već nekoliko godina u centru pažnje započeti krivični postupci protiv predsednika vlade Silvija Berlusconi. Ti procesi nikako da se pokrenu s mrtve tačke, ponajviše zbog stalnih usvajanja novih propisa koji italijanskim sudovima onemogućavaju završetak započetih procesa“

nosi se na nezakonito finansiranje političkih stranaka, što je tema kojom se već tri godine bavi GRECO i gde se još pojavljuju velike mogućnosti za zloupotrebe u pojedinačnim zemljama, najviše zbog slabe pravne regulacije tog područja. Nema sumnje da će Evropska komisija tu imati mnogo posla, ako stvarno želi da se upusti u efektivnu borbu protiv nezakonitog finansiranja.

Nemačka i Francuska najviše se protivive ulasku Bugarske i Rumunije u šengensku zonu, upravo zbog korupcije. Gde se najčešće u tim zemljama ogleda korupcija?

» Iako je Evropski parlament sada dao zeleno svetlo za ulazak Bugarske i Rumunije u šengen, treba napomenuti da su te dve zemlje problematične zbog neviđenog pada standarda u borbi protiv korupcije na svim nivoima i to posle ulaska u Evropsku uniju. Taj problem poznaju sve države koje su se kasnije pridružile osnovnoj grupi 15 zemalja. Naime, u svima je posle ulaska u Evropsku uniju, zbog prestanka jake spoljne kontrole koja je bila deo procesa pridruživanja, došlo do pada standarda na mnogim područjima, a pogotovo na području borbe protiv korupcije. Bugarska i Rumunija se od tog pada još nisu sasvim oporavile, iako im je posle određenog vremena jednim od sada nametnut i monitoring posle ulaska u Uniju. Reč je o takozvanom „monitoring and verification“ mehanizmu, koji će, barem koliko znam, od sada biti upotrebljen u svim slučajevima novih članica Evropske unije, da se ne bi opet desilo da dođe do zaustavljanja ili čak promene pravaca nekih procesa započetih u vreme pridruživanja. ■

